

Pánu
min. radovi Alexandru
Bačkovskému
Arnošt Dvořák
v Praze, 20. 5. 1924.

Arnošt Dvořák

BALLADA O ŽENĚ VRAŽEDNICI

DOBRÉ HRY SV. IX.

KNIHA TATO TIŠTĚNA BYLA V MĚSÍCI LISTOPADU 1922
V OBCHODNÍ TISKÁRNĚ »MERKUR« V PRAZE

A R N O Š T D V O Ř Á K

B A L L A D A O Ž E N Ě V R A Ž E D N I C I

J e d n o d ě j s t v í

1 9 2 2

V y d a l o

H A Š L E R O V O N A K L A D A T E L S T V Í

v P r a z e »L u c e r n a«

Poprvé 2. listopadu 1922 v Hašlerově scéně »Lucerna« za režie autorovy, ve výpravě K. Tausenaua a s hudbou K. B. Jiráka. — Veškerá práva vyhražena. Provozovací právo udílí »Máj«, ostatní autorská práva jedině autor, Smíchov, Nábřeží legií 29.

Velké dramatické umělkyni

MARIANNĚ HELLEROVÉ

připsáno.

POZNÁMKA.

Tato scénická ballada je prvním dílem triptycha »Strašidla lidí«. Jeho druhým dílem bude »Mrtvá« (přepracovaná) a třetím »Skalní duch«, v němž se všemi strašidly bude po zásluze súčtováno. — »Balladu o ženě vražednici« dávám hráti úmyslně na scéně, na níž prý jsem byl »satiricky bičován«: pečujme, probůh, o naši satiru, vždyť je to ještě stvořeníčko v plenkách!

ARNOŠT DVOŘÁK.

Osoby:

MARJA

TOMAN

ŽEBRAČKA

DUCH ROMANŮV

SCENA

Kreslil C. Tausenau

Prostá selská jizba. V zadu dvéře se zápražím, v levo police, v pravo stůl, za ním zavřené okénko s květinami a s výhledem na širý letní kraj. Slunce chýlí se k západu. Vzduchem chvěje se zvonění cvrčků a zelených kobylek — jeden monotonní, zvonivý, splývavý tón.

TOMAN:

(cosi volného, jasného v obličeji i celém zjevu, sedí u stolu, nehledě na Marju. Pochvíli) Jdu, Marjo. (Vstane) Buď s bohem.

MARJA:

(pevného, lepého těla, černovlasá, oči jako žár pod popelem, sedí proti Tomanovi. Uchopí ho za ruku) Neodcházej!

TOMAN:

(jemně, s úsměvem) Proč mi tedy nechceš říci . . . Pověz, Marjo: kde je tvůj muž!

MARJA:

(napjatě, se stínem útočností) Bojíš se ho?

TOMAN:

(plný úsměv) Sama nevěříš, co říkáš. Tvůj muž Roman je poctivý, tvrdý, čestný chlap. (Pokodí hlavou) Mám ho rád. Kam odešel?

MARJA:

I já ho mám ráda!

TOMAN:

(svraští lehce čelo) I ty ho máš ráda . . . (opět zjasněn) Ovšem, vždyť je tvůj muž. Ale kde je? Vidím ve tvých očích divné plaménky. Proč odešel? Kam? Chci, abys mi to řekla.

MARJA:

Slyš, Tomane: od prvého dne, kdy jsi přišel, jsem si tě zamilovala. Již od toho prvého dne byla jsem zcela tvá . . . však víš. Ale můj muž tě nenáviděl. Již od prvého dne — a stále slepěji. Až konečně řekl . . . (Vyskočí) víš, co řekl? — »Uvidím-li tě s Tomanem, rozpůlím mu hlavu sekyrou!«

MARJA

TOMAN:

(překvapen ustoupí krok) To že řekl —?

MARJA:

Včera!

TOMAN:

(hledí na ni, úsměv jeho mizí) A . . . kde je?

MARJA:

Daleko.

TOMAN:

Kdy se vrátí?

MARJA:

Nikdy.

TOMAN:

(s otázkou, která však již začíná tušiti) Marjo —?

MARJA:

Tys tak něžného srdce, že bys nedovedl ublížit ani božímu tvoru, ani travičce . . . A on? Ne, ne to by byl nerovný zápas.

TOMAN:

(stále více tuší) Marjo — cos učinila —?

MARJA:

(v očích zablesknutí) Ano, již jsem učinila! Dnes v noci! — (Ruku na čelo) Či se mi to jen zdálo? Věru, pak to byl krásný sen! (Opět zablesknutí v očích) Pak jsou sny krásnější, než sám život!

TOMAN:

(uchopí ji za ruku na čele a hledě jí do očí) Marjo .... blouzníš —?

MARJA:

Nevím, Tomane, nevím, zda-li blouzním... Jdi a podívej se do police.

TOMAN:

Na co —

MARJA:

Jdi, jdi a otevři polici. Schovala jsem ti tam uzlíček. — Nu otevři ji. — Vzadu!

TOMAN:

(šel k polici, otevřel ji, vyjme cosi bílého, plátěného, tvrdě smotaného, rozestře — drží v rukou bílou, mužskou košili, rozbodanou a proudy krve zakrvácenou na místě, odpovidajícím levé straně hrudi, šeptem) Marjo!!

MARJA:

(uskočí, rovněž šeptem) Jeho krev!

TOMAN:

(stále šeptem) Tys ho zabila!

MARJA:

(přetře dlaní čelo) Tedy přece to nebyl sen ... Přece jsem to učinila ...

TOMAN:

(stále) Jak vzkřikla červeně ta krev! Jak křičí ještě teď, němě, ale křičí — slyšíš?

MARJA:

(vztyčí se, vzkřikne hlasitě) Ano, zabila jsem svého muže Romana! Dnes v noci! Na loži, když spal!

TOMAN:

(šeptem) Nekřič, Marjo —

MARJA:

(vášnivým šepotem) Pro tebe jsem ho zabila! Milovala jsem ho, ale řekl, že tě zabije! Pro tvoji spásu, Tomane, pro tvoji spásu jsem ho zabila!

TOMAN:

(položí košili na stůl, ale drží na ní ruku; hrdě) Marjo, za tu spásu ti neděkuji. Třeba bych nedovedl ublížit ani travičce, myslím, že dovedl bych se rvát se sekyrou, svištící nad hlavu, (pohodí s úsměchem hlavu) jestliže bych měl k tomu právě chuť...

MARJA:

(zírá naň udivena; šeptem) Tomane —

TOMAN:

(nejpyšněji a nejironičtěji) — a možná lépe se rvát, než dovedou poctiví a tvrdí chlapi! — (Náhle jiný vřelý tón) Ale za to, žes mne milovala více než jeho — neboť jenom proto jsi ho zabila! — za to měj mé první celé políbení! (Líbá ji) Ach, tvé rty jsou i v této chvíli tak horké — buď zdráva, má nevěsto, má ženo! (Opět ji líbá tvrdě, ostře, náhle) Ale teď: vše, kromě (ukazuje na košili) tohoto, jsi odklidila?

MARJA:

(stále naň zírajíc) Ano —

TOMAN:

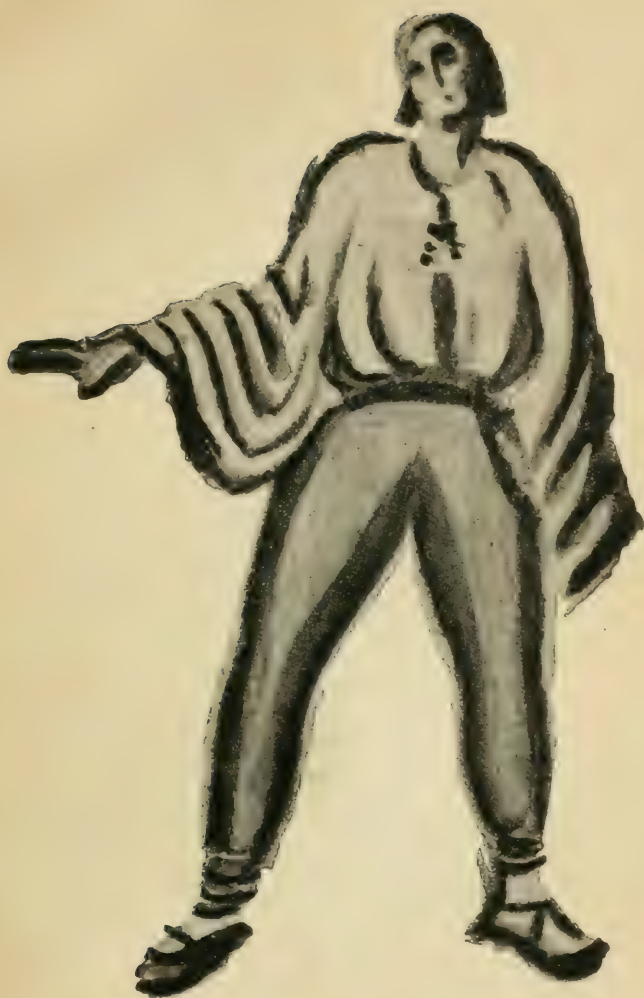
I — jeho?

MARJA:

Vše —

TOMAN:

Kam!

TOMAN

MARJA:

Vše jsem zakopala... Hluboko do země zakopala...

TOMAN:

(bere košili) Tedy jen ještě toto musím odklidit. — Máš provaz?

MARJA:

(ukazuje k polici) Tam —

TOMAN:

(jde k polici, vyjme provaz, vrátí se ke stolu, svinuje košili a převazuje provazem. Pevně, samozřejmě) Přivážu k tomu kámen a hodím to do jezera. Až ke dnu to padne. Tam ať si křičí němě ta krev. Veliké mlčení jezera překlene na vždy ten křik.

MARJA:

(stále upřeněji naň hleděla; konečně s chvějným obdivem) Jak silného jsi srdce! A já pro tvoji spásu jsem to učinila... Tomane, proč jsem ještě nikdy nepoznala, jak silného jsi srdce!....

TOMAN:

(úsměv) Vždyť ještě nikdy toho nebylo třeba. Dovázav) Na shledanou, jdu.

MARJA:

(s úzkostí) Tomane, kdy se vrátíš?

TOMAN:

(s úsměvem, hravě) Brzy.

MARJA:

(stále úzkostněji) Slunce se níží ... Tomane vrať se, ještě než zapadne slunce!

TOMAN:

Vrátím. (Pokyne Marje, jde ke dveřím, náhle však stane, zaražen) Kde je zakopán!

MARJA:

(tiše Stojíš na něm.

TOMAN:

(podlehne strachu, rychle odkročí) Zde – pod prahem?

MARJA:

(zachvěje se, ale ihned — blesk v oku, vzkřikne) Ano, zde pod prahem! a dobře zakopán! Země na něm je dobře zatlučena a udupána! (Skočí před práh) Hleď, ani dost málo neduní, když na ni skočím! Nechceš sem také skočit, Tomane? Ne, ty jsi silného srdce, ale něžný — ty bys mu to nedovedl udělat, viď! A já právě proto tě mám ráda, právě proto! A budu tě tak mít navždy, viď, navždy . . .! (Opět podléhajíc úzkosti) Jdi, jdi s tou věcí, navždy ji odkliď! Ale vrať se Tomane . . . hleď, slunce stále se níží . . . Tomane, vrať se, než zapadne slunce!

TOMAN:

(již opět svůj, stále pevněji) Marjo, jsem tvůj, od prvého dne, kdy jsem tě uviděl, a navždy. Ale buď i ty silného srdce. Tvoje rty žhnou, jakoby se mých dotýkaly, ale oči máš rozšířeny jako ve strachu . . . Buď silného srdce! Hleď, já jdu přes něho, jakoby ho tu nebylo. (Překročí práh, otevře dvéře).

MARJA:

Tomane!

ŽEBRAČKA

TOMAN:

(stane ve dveřích.)

MARJA:

Vrať se, ještě než zapadne slunce!

TOMAN:

Vrátím se, ještě než zapadne slunce. (Vyjde, zavře dveře.)

MARJA:

(stojí chvíli, zírajíc na práh, pak blíží se k němu po špičkách, a zatím co splývavý zvonivý tón letního soumraku mění se v kvílivý, chvílemi tiše vzlykavý.) Romane, Romane, zabila jsem tě nožem! Jak jsem tebe milovala, přece jsem tě probodala, do země tě zakopala! Romane, Romane, nehub duši mou! (V tom se ozve klepání na dvéře.)

MARJA:

(zarazí se leknutím, stojí něma)

ŽEBRAČKA:

(otevírá zvolna, tiše dveře. Je stařenka skoro stoletá, ubohoučkého, shrbeného těla) Nikdo se neozývá? Dobrý večer všem lidem čistého svědomí!

MARJA:

(sáhne si němě k srdci, nehýbajíc se s místa. Žlutý pruh západu, padající oknem do světnice, rudne.)

ŽEBRAČKA:

Jsem slepá, nic už nevidím. Ale slyším tu bíti lidské srdce. Aj, srdce lidské, nepohneš se nade mnou? Desátý křížek už na zádech nosím, v mošně kůrky a v dušince utrpení všech, které potkám. A nohy hůlčičky už tak bolí — odpočinout chtějí. Nezavoláš mne, srdce lidské? Necháš mne státi před prahem?

MARJA:

(stísněným hlasem)

Dobrý večer ... teta ... pojďte dál.

ŽEBRAČKA:

Aj, dceruško milá, požehnej ti Hospodin za to, že se tvé srdéčko pohnulo dobrým citem. Již jdu k tobě odpočinout, již jdu ... (zarazí se na prahu). Ale co to? dceruško milá, co že to je?

MARJA:

Co je vám, teta? Proč nejdete dál? Pojďte!

ŽEBRAČKA:

Dceruško, kdo to tu leží mezi tebou a mnou? Jsem slepá, ale vidím ho. Leží na zemi mezi tebou a mnou. A tvoje srdce tak buší. Kdo to tu leží na zemi? A proč tak buší tvoje srdéčko?

MARJA:

(stále stísněnějším hlasem, jejž přemáhá vůlí) Mé srdce miluje, milá teta, miluje a chtělo by se rozskočit touhou — proto tak buší. A na zemi tu nikdo neleží — jen pojďte dál, dobrá teta. Usednete a pojíte chleba i mléka.

ŽEBRAČKA:

Nu, věřím ti, dceruško milá, věřím ti a jdu. Dáš mi odpočinout a já se pomodlím za tebe . . . (opět se zarazí) Ale kdo že to je? Kdo že to tu je?

MARJA:

Co je vám, dobrá teta? Pojďte, pojďte!

ŽEBRAČKA:

Dceruško, vždyť někdo sedí mezi tebou a mnou. Pod prahem sedí a dívá se na tebe, jakobys mu byla ublížila. A tvoje srdéčko ševelí jako sítí na tůni. Tak je slyším ševelit... zrovna jako sítí na tůni. Ublížila jsi mu, dceruško milá, ublížila a nepolitovala. Sedí a hledí na tebe a já se mu nemohu vyhnout... Nemohu jíti k tobě, dceruško nešťastná, buď s bohem!

MARJA:

(v úzkosti) Teta, dobrá teta, neodcházejte! Hle sluníčko se níží a můj milý nejde — proto ševelí mé srdce! A pod prahem tu nikdo nesedí ani nehledí... Počkejte! Nechcete-li vejít, podám vám chleba a mléka. (Hledá chléb). Pojíte na prahu a pomodlíte se, abych byla šťastna se svým milým... (Krájí chléb.) Zde, teta, tu máte chléb.

ŽEBRAČKA:

Nu věřím ti, dceruško milá, pojím a pomodlím se... Dej — (vztahuje ruku po chlebu, ale náhle ji stáhne zpět). Ale můj Bože nebeský!

MARJA:

(podávajíc jí chléb) Zde, teta, zde!

ŽEBRAČKA:

Dceruško, kdo to stojí mezi tebou a mnou? Stojí a ruce vztahuje — a já nemohu vzít od tebe chléb! A tvoje srdéčko pláče, tak tichounce a strašně pláče, jako mladinká muška v pavučince... Dceruško nešťastná, ublížila jsi mu, velmi jsi mu ublížila. O, jdi k němu, jdi! Pohlédni mu do očí a pohlaď ho po vlasech... jen tak ti odpustí... Buď s bohem!

MARJA:

(vzkřikne v úzkosti, třesouc se) Teta! Zabila jsem svého muže! Slyšíte! Zabila jsem svého muže Romana a zakopala ho pod prahem!

ŽEBRAČKA:

(zastavila se ve dveřích a tichounce) Pohlédni mu do očí... Pohlaď ho po vlasech.. Ještě než zapadne slunce tak učiň.. (Zavírá tiše dvéře a odchází.)

DUCH ROMANŮV

MARJA:

(jakoby chtěla běžet za ní, avšak zastaví se. Pruh západního slunce již zcela zrudl. Marja rozhlédne se úzkostně pokojem, upře zrak do okénka, tiše) Sluníčko se níží, měsíček se blíží, můj Tománek domů nejde!

DUCH ROMANA:

(neviděn, zatím co kvílivý, vzlykavý tón zazněl příšerně)

Nečekej Tomana, máš doma Romana, pod prahem zakopaného!

MARJA:

(vzkřikne, odskočí od prahu, přikryvši si uši dlaněma, po chvíli tiše, rozechvěně) Ne, jen mámení to bylo. On přece již nemůže mluvit... Je probodán nožem, je studený a němý navždy... (hlasitě) Mámení a klam! (Ohlédne se k prahu — nevidí nikoho. Ale kvílivý tón zavzlyká...) Ano, mámení a klam! — Ale mé srdce, mé zrádné srdce tak bolí... (Jde k oknu a ještě tišeji než poprvé) Sluníčko se níží, měsíček se blíží, můj Tománek domů nejde.

DUCH ROMANA:

(zatím co kvílivý tón opět zazní příšerně, vynoří z pod prahu hlavu — s robustní, imposantní maskou mrtvého a s ryšavými vlasy) Nečekej Tomana, máš doma Romana, pod prahem zakopaného!!

MARJA:

(vzkřikne, odvrátí rychle hlavu od prahu, přikrývajíc si oči; po dlouhé chvíli tiše) Ne, ne, on již nemůže zdvihnout hlavu.. je ztuhlý navždy a hluboce zakopán... (hlasitě) Mámení a klam!

DUCH ROMANA:

(zmizí).

MARJA:

(ohlédne se) Ano, mámení a klam! (Kvílivý tón zavzlyká.) — Ale mé srdce! Mé zrádné, ubohé srdce!... (Jde opět zvolna k oknu a nejtišeji) Sluníčko se níží, měsíček se blíží, můj Tománek domů nejde...

DUCH ROMANA:

(vynoří se celý nad prahem, jen tvář a ruce svítí v polotemnu, příšerná hudba se rozezní) Nečekej Tomana, máš doma Romana, pod prahem zakopaného!!!

MARJA:

(vzkřikne, odskočí) Panno Svatá! (Odvrácena od prahu, dlaněma držíc si hlavu, tiše, rychle, stále hlasitěji) On není mrtev! Je probodán, je studený navždy, je zadupán hluboko v zemi — ale nebude ni-

kdy mrtev! Zabila jsem a budu zabita hrůzou, že jsem zabila! (Rychle začne prositi, stále odvrácena.) Romane, nehub duši mou! Milovala jsem tě, ty víš, jak jsem tě milovala, sebe celou jsem ti dala — odejdi, Romane!

DUCH ROMANA:

(vztáhne směrem k ní obě ruce)

MARJA:

(stále odvrácena) Nevztahuj na mne ruce, nepřibližuj se ke mně, stůj! Romane, milovala jsem tě, i když jsi řekl, že ho zabiješ, stále, stále jsem tě milovala — nechoď ke mně, stůj!

DUCH ROMANA:

(roztáhne prsty obou vztažených rukou jako drápy)

MARJA:

(stále odvrácena) Nedotýkej se mne! Nesahej mi na krk těmi studenými prsty! Romane, milovala jsem tě, i když jsem na tebe brousila nůž! Držela jsem nůž nad tvou hrudí a šeptala: miluji Romana! Bodala jsem a křičela: miluji Romana!.. Dej pryč ty studené prsty, dej!

DUCH ROMANA:

přiblíží ruku k ruce a svírá zvolna jejich prsty, jakoby škrtil).

MARJA:

(škrceným hlasem) Pusť mne! Neškrť mne! Romane, miluji tě dosud, miluji a — lituji... (zoufale, přeběhnuvši na druhou stranu světnice v levo) Romane, pohlédnu ti do očí! Pohladím tě po vlasech!

DUCH ROMANA:

(skloní zvolna paže, příšerná hudba ustane, ale kvílivý tón vzlyká tím bolestněji).

MARJA:

(odychne z hluboka, pak svobodnějším hlasem, ale s vytřeštěnýma očima) Zabita hrůzou... O, takové chvíle, jako byla tato, již bych nepřežila... Ale pohlédnout mu do očí! Pohladit ho po vlasech! Toť ještě strašnější! (Zachvěje se.) Romane, těžká je vina má, přetěžká. Ale i ty jsi chtěl zabít, Tomanovi hlavu sekyrou rozpoltit! Proč ti mám tedy pohledět do očí? Proč tě mám pohladit po vlasech? Ne, nemusím tak učinit, neučiním tak... Sluníčko se ještě nedotklo západních hor a tvá vina je tak těžká, jako má!..

DUCH ROMANA:

(zvedá opět ruce jako drápy — příšerný tón).

MARJA:

(chytí se rukama za krk) Ne, ne! Nezvedej ruce! Zabila jsem a tys nezabil! Má vina je těžší! Strašná je vina má, o strašná.. a já ji smyju, smyju! Pohlédnu ti do očí, pohladím tě!

DUCH ROMANA:

(skloní paže, tón vzlyká).

MARJA:

Ale, jak se třese celé mé tělo... (s pohyby zvířete chyceného do klece) Romane, tys nezabil, pravda... Ale proč jsi nezabil? Jen proto, že já jsem dříve zabila tebe! Já jsem tě uchránila před vraždou — a ty se mně za to ještě mstíš? Ne, nemusím na tebe pohledět, nemusím tě pohladit... Sluníčko se teprve doteklo západních hor a tvá vina je tak těžká, jako má —!

DUCH ROMANA:

(opět zvedá paže — příšerný tón).

MARJA:

Ne, ne, nezvedej ruce, nehýbej se! Zabila jsem a vinou nejtěžší vinna jsem! Učiním, co chceš, učiním —

DUCH ROMANA:

(skloní paže — zavzlykání).

MARJA:

Ale jak se třesou hrůzou všecky mé myšlenky... (začíná pobíhat jako zvíře v kleci) Romane, vždyť Toman by tě mučil tak jako ty mne, kdybys ho byl zabil.. A jen já jsem tě toho uchránila... o, nechtěj ode mne... nežádej toho ode mne...

DUCH ROMANA:

(zvedne paže — příšerný tón).

MARJA:

(nejzoufaleji, přeběhnuvši na pravo) Učiním tak! Učiním! Pro spásu duše své tak učiním! Již jdu, již jdu... (Jde k Romanovi vrávorajíc, oči křečovitě zavřeny, ruku chvějně vztahujíc před sebou).

DUCH ROMANA:

(skloní paže, ale jen do polovic — vzlykavý tón).

TOMAN:

(v dáleku) Marjo! Marjo!

MARJA:

(odskočí zpět, radostně) Toman! Toman se vrací! A sluníčko ještě jak žhavý krajíček hoří za horami! Vrátí se a zachrání mne!

DUCH ROMANA:

(zvedne ruce — příšerný tón mohutní).

MARJA:

Ne, ne! Vím, že je daleko ještě, o tak daleko! Jdu již, jdu . . . (opět jde k prahu, oči zavřeny, paži polovztaženu).

DUCH ROMANA:

(skloní paže, ale jen do čtvrtiny — hudba vzlyká).

TOMAN:

(blíže) Marjo! Marjo!

MARJA:

(ještě odstoupí krok) Již je blízko! Již bude u mne! A sluníčko ještě jak žhavá nitka hoří za horami! Ještě mne zachrání! Ještě mne zachrání!

DUCH ROMANA:

(zvedne paže — příšerná hudba zazní ještě mocněji).

MARJA:

Ne! Jdu! O sluníčko už jen ve žhavou jiskřičku se proměnilo, jdu . . . (Jde k němu jako dříve — kvílivá i příšerná hudba se současně rozezní).

DUCH ROMANA:

(rozpřáhne paže, prsty stále jako drápy roztaženy, rozhalené šedé roucho obnaží krvavě probodanou hruď).

MARJA:

(jde stále blíže, v nejvyšší úzkosti) Pohlédnu ti do očí, pohladím tě po vlasech . . . (její úzkost se mísí s nejhlubší něhou srdce.) Mnoho jsem tě milovala, mnoho jsem ti ublížila, odpusť mi . . . Andělíčku, můj strážníčku . . . (s napjetím veškeré vůle otevře oči a pohne současně sebou, jakoby hladila Romana po vlasech, v témž okamžiku vzkřikne výkřikem nejvyšší hrůzy a kácí se k zemi).

DUCH ROMANA:

(v témž okamžiku zmizí — příšerná hudba prudce a náhle zmlkne — zní nadále jen kvílivý, vzlykavý tón. Pruh rudého západu zmizel).

TOMAN:

(zcela na blízku) Marjo! (Prudce otevře dveře, spatří Marju na zemi, vrhne se k ní) Marjo! (klada její hlavu na svůj klín, polekán) Má sladká, divoká, dobrá Marjo, jak je poděšeno tvé srdce! A tvoje oči hledí ztrnule jako do veliké hrůzy... Marjo, co se ti stalo! Mluv!

MARJA:

(zvedá zvolna hlavu, zírá nepřítomně před sebe).

TOMAN:

(stále úzkostněji) Promluv, Marjo! Pohlédni na mne! Tak, jak se nížilo slunce, tak rostl můj strach. Co se ti stalo! Mluv!

MARJA:

(mlčí).

TOMAN:

Byl zde někdo?

MARJA:

(zvolna, němě přikývne, hledíc stále ztrnule před sebe).

TOMAN:

(nejúzkostněji) Kdo!

MARJA:

(zvolna, zvolna se zadívá do očí Tomanovi a jen pohybem rtů, ani nešeptajíc, vydechne) Roman.

TOMAN:

(hledí jí rovněž do očí) Roman — ? (Počne jí hladiti i tváře, stále jí hledě do očí a zatím co jeho strach se rozplývá, nejněžněji) Nevěsto ty má divoká, děvečko ty má ubohá, dceruško, slyš ... Tu věc jsem hodil do jezera ... Všemi jeho vodami zachvěla, až na dno padla ... Tak hrůza tvá zachvěla celou tvou duší, až do dna se vryla ... Toť tvůj nejstrašnější trest — a největší vykoupení ... (Stále jí hladí vlasy, ale jeho hlas tvrdne, na rtech se objevuje úsměv) Ale to vše lidstvu nestačí, lidstvo chce ještě jiný trest a jiné vykoupení — Marjo, odejdeme odtud! Bůh je nejvýš spravedlivý, ale lidstvo chce být vždycky ještě spravedlivější . . . (Zvedá Marju)

MARJA:

(stojí opírajíc se o Tomana, stále nepřítomně) Byl zde... (ukazuje k prahu) tam... (Náhle zvedá obě dlaně k tvářím s obličejem, ozářeným vnitřním jasem) On mi odpustil!! (Hudba počne vyznívati v jakési daleké, smírné, slavné akkordy, měsíc vychází)

TOMAN:

(s jasným úsměvem) Jen vlasy ti při tom trochu zbělil, má statečná Marjo. (Když Marja naň nepřítomně pohlédne) Ne všechny! — jen asi každý padesátý... Ale víš, že tak jsi ještě krásnější?

MARJA:

(již trochu vytržena, se stínem výčitky) Tomane —

ŽEBRAČKA:

(objeví se ve dveřích, nepozorována)

TOMAN:

(nejjasněji) Věru, ten, koho ty sis jednou zamilovala, musí být připraven na vše, na vše — a na konec ještě té sladké, divoké Marje jen dobré učiní!... (Mužně, vřele) I já jsem připraven, Marjo, na vše, a vše dobré ti učiním. (Vášnivě) A rád, Marjo, rád! (obejme Marju)

MARJA:

(rovněž ho objímajíc) Mlč, Tomane, mlč.

ŽEBRAČKA:

PohleděIas mu do očí, viď, dceruško? Pohladilas ho po vlasech, viď?

MARJA:

(ještě nejista) Nevím, dobrá teta, opravdu nevím. Ale myslím, že již můžete vejít, pojďte dál, pojďte.

ŽEBRAČKA:

(vchází přes práh) Ano, ano, již mohu vejít k tobě, buď pochválen Hospodin! (Daleké, smírné, slavné, akkordy zní nejmocněji, měsíc svítí.)

MARJA:

Má dobrá, milá, drahá teta, buďte tu mnoho zdráva a šťastna. Jdu putovat se svým milým.

TOMAN:

Zde tvůj šátek — a má ruka.

MARJA:

(vzavši šátek, jde rychle před Tomanem, poklekne před prahem, políbí zem, vstane, podá Tomanovi ruku) Pojďme.

TOMAN:

Měsíček nám svítí na cestu!

(Odejdou oba vedouce se za ruce)

ŽEBRAČKA:

Jdi, jdi, dceruško milá, vždyť ti odpustil. (Usedá, akkordy tiše doznívají. Mně bylo kdysi také odpuštěno. (Zní opět splývavý, zvonivý zpěv cvrčků a zelených kobylek, k nímž přidružily se chóry žabí na rybnících, — jediný jasný tón bez oddechu a konce, jakoby chtěl zníti věčně.)

O p o n a

ARNOŠT DVOŘÁK

BALLADA ŽENĚ VRAŽEDNICI

AŠLEROVO NAKLADATELSTVÍ V PRAZE

